

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre . . . 2 frt.
negyed évre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Üyilttőc soza 15 fr.

A Bethlen-főiskola.

II. Az elemi.

(—) Az erdélyi ev. reformátusok 1861-ben, mikor a nyomasztó álm után következett a nemzeti ujjaébredés, főiskoláik rendezésére sietve tettek lépéseket. Nevezetesen az akkori főhatóság a gondnokok köréből — kiegészítve a főiskolák küldötteivel bizottságot küldött ki, hogy ez javaslatot szerkesszen, úgy a már elavult tanterv átalakítására, mint általában arra, hogy ez iskolák sajátos szervezetéből mi és miként tartassék meg s a kor kívánalmainak megfelelőleg mi és miként adassék hozzá. — E bizottság munkálatának eredménye a megyénk derék tanfelügyelője, — akkor n. enyedi főisk. „neveléstanár“ Gáspár János által kidolgozott „Szervezeti javaslat az erd. ev. ref. főtanodák rendezéséről.“ Mikor a Bethlen-főiskola elemi folyamáról emlékezünk, eszünkbe jut e kiváló munkából az 5. jk. sz. alatti I. szakasz: „Minden főtanodánk első (alsó) tagja legyen egy jól rendezett, erős, nemzeti, a szó nemes értelmében vett elemi, azaz a tanulmányok lélekfejtő elemeivel foglalkozó elemi tanoda. Ezen lehetőleg tökéletes alakban beállítandó elemi tanoda legközelebről ugyan a gymnasiumnak szolgál alapul; de abban a tanulmányok úgy rendezendők, hogy magukban kerekded egészlet képezzenek; egyfelől azért, hogy a belőle kilépni szándékozó tanulók (például mester- és kereskedő inasok) némi bevégzett tanulmánnyal távozhasanak, másfelől azért, hogy e tanodák példányul szolgálhasanak népesebb és vagyonosabb egyházaink néptanodáinak és a hol jelesebb magán- vagy leendő néptanítók segédkehessenek.“

Most, mikor első sorban az állami és községek polgári iskoláinak feladata, hogy a leendő mester és kereskedő inasoknak kerekded egészlet nyújtassanak, mikor a fényesen beállított állami alsó és felső népiskolák alkotnak példányt a községi és felekezeti népiskolák előtt, kétségtelen, hogy a

Bethlen-főiskola elemi folyama is — ha nem is kizárólagosan — de kiválóan a gymnasium előkészítő iskolája. Városunkban a polgári fiúiskolának is ez képezi alapját s nagyon örülünk, ha, miként nincs, a polgári leányiskolának is ilyen alapja volna, mert örömmel ismerjük el, hogy összeköttetésünknel fogva évek sora óta közvizsgálatokon és minden alkalommal azon meggyőződést szereztük felőle, hogy ez iskola valóban „erős, jól rendezett s a tanulmányok lélekfejtő elmeivel foglalkozó nemzeti elemi tanoda.“ Készséggel bocsátjuk ezt előre, mert azok az adatok, miket alább a főiskola mult évi értesítőjéből itt-ott egybevetve felsorolunk, minket e meggyőződésünkben csak megerősítenek.

A Bethlen-főiskola elemi része, mint rendszerint, egy rendes tanár igazgatása alatt áll, ki azonban ez osztályokban órát nem ad. A tanítószemélyzet — az ének, írás és rajztanítók kivételével, kik a tanítóképző vagy a gymnasium felső osztályainak növendékei közül válnak ki — négy s a tornamesterrel együtt öt tagból áll. Ezek közül egészen állandó (az értesítőben a „szaktanítók között említve“) a gyakorló iskola tanítója, ideiglenes (köztanító) három. A gyakorló iskola tanítója s egyik köztanító állami tanképesítő oklevéllel bírnak, a két másik köztanító a főiskola vizsgáló bizottsága által köztanítónak képesített papjelölt. E tekintetben a viszonyok évenként kevésbé változnak; a papjelöltek „a tanítás végtelen képző hatásának“ bírásával rendszerint állomásra távoznak s egyházaik kebelében gazdagon értékesítik a tanítás gyakorlatában szerzett képességüket. Megjegyezzük, hogy ezek megelőzőleg is hat éven át foglalkoztak magántanítással s minthogy a theologiai ifjuság legjobbjai, képzettség mellett modort, tapintatot szereztek s ez magyarázza meg az általok állami oklevél nélkül is rendszeren elérni szokott szép sikert.

A tanterv kevés eltéréssel ugyanaz, mit a „Szervezeti javaslat“ megállapít.

A tanulók létszáma a mult tanévben 227 volt, (az 188¹/₂ tanévben: 240) a megelőző tanévhez ké-

pest 5%-nyi jelentéktelen és mindég könnyen kimagyarázható apadás. Osztályonként átlag 55 tanuló s még ha a valódi állapotot vesszük is (I. o. 42; II. o. 61; III. o. 61; IV. o. 63) párhuzamos osztályra szükség nem volt, mert eltekintve a kilépésektől, betegség és más okokon az osztályok év eleji létszáma év folytán sohasem teljes. A 227 tanuló közül haladó (megelőző évben előléptetett) volt 116. ismétlő 17, más intézetből jött és először iskolába lépő: 94. Eltávolítás és haláleset nem fordult elő; kilépett 20. Vallásszerént így oszlottak meg: ev. ref. 167; róm. kath. 34; gör. kath. 10; izr. 7; ev. luth. 6; unit. 2; gör. kel. 1. Koruk 6—16 év közt változik; tizenégy éven felül a III. és IV. osztályban 7 tanuló volt; ezeknek aligha lett volna ott helyük.

Szülőik polgári állására nézve: értelmiségi 40 (18%); birtokos 56 (24%); iparos, kereskedő 74 (33%); tisztviselő 47 (21%); szolgálattevő 10 (4%).

Magyar nyelvű volt 211 (95%); román 11; német: 5.

Származásra nézve alsófehérmegyei volt 141 (62%) s ezek közül éppen városunkbeli 83 (37%); más megyék közül Kisküküllő, Marostorda és Tordaanyos jönnek szóba nagyobb 5—5%-kal.

Egy az értesítőben szokatlan, de nagyon észszerű rovattal is találkozunk s ez az óramulasztások kimutatása. — Azonban, miért tagadnánk, ezen nagyon is meglátszik a rovat kezdetleges volta; kénytelenek vagyunk azt hinni, hogy az itt felsorolt számok nem tartanak számot a statisztikai hitelességre vagyis egyben másban kétség fér hozzájuk. Mert pld. alig valószínű, hogy míg a II. osztály 61 növendéke közül 34 az éven át 2240 órát mulasztott, addig a IV. osztály 63 növendéke közül csak 15 növendék és csak 465 órát mulasztott volna. Aztán igazolatlan mulasztás csak az I. osztályban volt s csak 12 óra? Nem szeretjük az iskolában a tanítót sok irkafirkával terhelni, de a fele munkát sem;

TÁRCZA.

Tavaszzsal.

Könnű, röpke szárnyra kelve
A madárka — énekelve
Üdvözlí a szép tavaszt,
Mely a tarlott bokron, berken,
Meddő ágon, pusztá kertben
Lombot, virágot fakaszt.

Vén hegyeknek kis patakja
Tölgyek árnyán elhaladva,
Édes ajkkal mit cseveg?
Ó is talán kedvre kelve
Üdvöt mond a kikeletre —
Öröm-üdvöt . . . úgy lehet!

Enyhe szellő illat-árja
Halmot, völgyet összejárva
Mit suttog oly édesen?
A természet szent magányán
Vig daloddal szöbe lánykam
Kit üdvözölsz — édesem?

Mind . . . mind a vig szép tavaszra
— Egyik sügva, másik dallva —
Zengnek üdvöt szívbelit.
Tőlem is légy üdvözölve,
Mert ki tudja, már jövőbe
Nem-e sirom! leled itt?!

Istránffy Gyula.

Ez husvét ünnepében,

még pedig második napján, Székelyországban.

Évek óta nem voltam ugyan tanuja a háromszéki „vizbevetés“-nek, de azért egészen tisztán látom azt a távolból is, mint jö-megy az egyszerűen, de csinosan kiöltözött gyermek sereg, mindenikök hatalmas bottal egyik kezökben, a vizbevetőket sem respektáló falusi kamaszok illő távolságban tartására; másik kezökben szép piros „küsruvával“ (zsebkendő), mely minél tovább haladnak, annál inkább dagad a szépnél szebben kiírt piros tojásoktól. Egyik csapat a másiknak adja az ajtót, miután az utczán a bemenendő tábor lekérdezi a kijövőt „hány irottat és hány pirosat adának?“ „adnak-e vagy egy krajczárt is mellé, vagy íres, mákos vagy malozsás kalácsesal kínáltak-e“ s csak az információ után vonulnak be. Kísérjünk figyelemmel egy érdemesebb csapatot. Eppen itt jönnek, a Bajka bíró uram Mihálykájá vezeteli. Természetes, hogy a vezér, Bajka Mihályka veszi fel legelőbb a szót, elmondván azt, a minek tanulása miatt már négy hét óta nem ért el soha a lezke megtanulásával:

„Adjon isten jó reggelt
E szent ünnep reggelén,
Eddig tán a lány felkelt —
Mindjárt megöntözöm én:
Életében viruljon,
Növésében nyuljon! —
Ennek a váltásá
Egy pár irott tojás,
Az is olyan legyen,
Mint az arany forrás! —

Toppancs be hát kis lányka
Most a kamarába,
Hozz egy pár piros tojást
S tégy a tarisnyába.“

Most a higadtabb Rákosi Dávid, a Bálint uram nagy renevényű facskaja lép elő, — ki is az apja szava szerint — ha az isten is úgy akarja jövődében szentgyörgyi kolegyista lesz — egész komolysággal mondja el a bátyja által csinált verset. Ezen a versen már látszik, hogy írójá „járt a Rikán tul“ (a mit más szókkal így szoktak mondani „tanulásba volt,“ mint hogy Sz. Udvarhely a hol régen tanulásba voltak, tul van a Rikán.)

De halljuk csak Dávidot!

„Alázatos hivek, kik e házban laktok,
Kivánom, a Jézus legyen pártfogótok,
Az ítelet napján jobb felől álljatok,
Melyet istenadta szivemből kívánok.

Immár a tavasznak megértük kezdetét,
S e szép virágszálnak (rámutat leányra)
látjuk kellemetét.

Eljöttünk magukhoz ifiu létünkre,
Hogy harmatot öntsünk a kis növedékre.
Mert ha nem öntözzük, minden esztendőben,
Szépen nem virágozik nekünk jövődében.
Virágozzál mindég ékes virágokat;
Nyerjél az egekben fényes karonakat.“

Hiába minden tiltakozás, hogy a többi már mondja egyebütt el az ő versét, elő áll Balog Péterke, még tüvel sem lehetne bevarni a száját most, hogy hallgasson — ha már megtanulta, ő elmondja; tán bizony hogy aztán

már pedig a hiányzások kimutatására egész munkát tartanánk szükségesnek.

Az előmenetelt illetően kitűnő rendű lett 47 — az osztályozott 207 tanuló 23%-a — a minnek mi örvendünk ugyan, de mégis kissé magasnak találjuk, mert a jelesrendűek száma — 50-is 24%-ot teszen ki. Elsőrendű lett 75, 36%; másodrendű 35, 17%. A másodrendűek közül ismétlésre 20, javítóvizsgálatra 15 utasított. Ha nem tudnók, hogy a fokozatos osztályok rostáján mennyi szem hull ki évente, helyén valónak látnánk kissé nagyobb szigort is!

Egyik-másik megjegyzésünket meleg érdeklődésünknél fogva az általánosra vonatkozó kész elismerésünk mellett ajánljuk az illetők megfigyelésébe.

Fővárosi levél.

A nemzet kincse.

Most midőn az összes hazai vasutak a husvétünnep alkalmából 50% árkedvezményt engedélyeztek a kiállítás látogatói óhajtoknak, szolgálatot véltünk tenni mindazoknak, kik Budapestre rándolni akarnak, azzal, hogy a kiállítást részletesebben és mégis dióhéjba szorítva leírjuk úgy, hogy a leírás az illetőknek, esetleg kalauzulus szolgálhasson.

A nemzeti muzeum képtárának első termébe lépve, az 1. sz. szekrényben őskori aranyékszereket látunk, azoknak töredékeit a czoálvi csákányt — minő összesen csak 4 létezik, a nagy 3000 gramm sulya fokorni leletet, arany eszszeket, 12 drb nehéz, a kelta időből származó arany karperecet stb. A 2. sz. tárlóban szintén őskori tárgyak vannak. A 3. sz. tárlóban levő őskori aranyleletek közül különösen kiitnik a híres szarvaszói lelet, a sodronyos díszek és ékszer. A 4. sz. tárlóban karikákból készült sulyos tömör arany láncokat látunk, melyeket a régi emberek nyakukon viseltek és egyes szemeiket pénzül is használták. Az 5. szekrényben két nagyon érdekes egyiptomi mű van, melyeket Enyeden találtak. E művek a Ptolomeusok korából valók, kik kelta szoldosokat tartották és valószínűleg azok hozták ide a tárgyakat. A 6. szekrényben Magyarországon talált római gyűrűk vannak. A 7-ikben antik cameak és intagliók. A 8. sz. oszlopon egy római ezüst háromláb (tripos) van, valószínűleg Diocletian császár idejéből. A 9. sz. keretben homoruan vésett drága kövek vannak köztük 16 antik, melyek közül legfontosabb a közepén való Pulszky-Tossidon név alatt ismeretes nagy carneol. A 10. szekrényben római ékszer. A 11. sz. szekrényben van a nagyszentmiklósi híres 2600 aransulyu arany lelet. — Sokan azt mondják, hogy ez Attanarik gót király kincse, de több jel mutat arra, hogy világverő Attiláé, kinek éppen hadujta mentén találták. Itt van a híres magyarai lelet is. Mind a két leletet ő felsége a király állítja ki. A 12. sz. szekrényben népvándorlás korbéli tárgyak vannak. A 13. számú szekrényben van a kun-ágotai népvándorláskori lelet. A 14, 15. és 16. sz. tárlókban népvándorlás és pogánykori magyar leletek vannak.

A második teremben, e roppant helyiség szekrényeiben állítottott fel a l a m e n n y i e g y h á z i ö t v ö s m u n k a és pedig annyi, a mennyi még soha a világ egy muzeumában vagy kiállításán sem volt együtt. A keresztény műv-

mikor osztoznak a tojásból Bajka Mihály neki kevesebbet adjon, azért hogy egy helyt nem mondott verset! Zengi tehát:

„Vizbevető hétfű ma — nekem úgy tetszik
Látom az utcákon egymást öntözgetik,
Jere hát előmbe kedves szép ibolyám,
Télben is zöldellő szép kerek muskátám.
Ha kártyából öntlek, nem leszen tisztesség,
Ha kannából öntlek, úgy leszen tisztesség.
Kívánom érjetelek számos esztendőket,
Sok szép ünnepokt, üdvösségeket — “

A többi már csakugyan lemond szólás jogáról s bucsuznak, indulnak egy pár tojással növekedvén a szállítvány s ezen kívül Mihályka, mivel ő mint a bíró uram fiacskája, a falu beczeje — két négy krajcsáróst is kapott kéz alatt, persze az ilyenből nem kell a kompánistákkal osztozni. Elhangzott a hivatalos búcsuszó is:

„Immár isten hozzád tündöklő virágszál,
Virágozzál mindig míg élted sirba száll?”

és már az utcán icsztgetnek a rvaszok egy másik csapatot, hogy oda hiába be ne menjetelek, mert semmit sem kaptok; ők pedig tovább mentek a szomszédba szerencsét próbálni. En bár nem láthatom őket sok piros tojást kívánok nekik!

Nagy-Enyed, 1884. ápril. 11-én.

Bodor János.

szet legelső félénk kísérleteitől: a románkori tárgyaktól kezdve, a góthika és a kora renaissance stíljében tartott leg-hatalmasabb kifejezéseig és le egész a barokkatye hanyatló művészetéig, minden képviselve van. Az 1. szekrény a kereszténység ifjú korának emlékeit tartalmazza, melyek a VIII.—XII. századból valók és roppant ritkák. A 2. sz. szekrényben a görögkeleti művészetnek hazánkban található emlékeit látjuk. A 3-ik szekrényben van többek közt Szent László ezüst mellszobra, továbbá állítolag Csák Mátéé, egy nagy ezüst madonna, egy esodálatos alaku gyertyatartó, egy ezüst kúrt és végre nemzeti nagyságunk Anjou-kori emlékei az aacheni kincstárból. A 4. 5. 6. sz. tárlókban az aacheni kincs egy része állítottott ki. A 7. sz. tárlóban aranyba és ezüstbe foglalt sodrony zománcos oltárképek vannak. A 8. sz. nagy közpsekrelyben a góth stíly 15 és 16 századbéli kelyhek, pásztorbotok és monstranciák. A 9. és 10. sz. tárlókban drága kövekkel díszített zománcozott ezüstbe kötött könyvek vannak. A 11. sz. szekrényben van többek közt Szent István királyunknak életnagyságúnál nagyobb ezüst mellszobra Bernini híres szobrásztól, tovább arannyal és ezüsttel kirakott oltárkák és ereklyetartók. A 12. sz. szekrényben a renaissance, barokk és rococo tárgyak vannak felállítva. A 13. számban 25 kehely 5 feszület, 6 urumtató és 6 ampolna tálczával látható. A 14, 15 és 16 számú tárlókban sodrony zománcos apróbb tárgyak, boglárok, csattok, kupcsok, olvasók és ereklyetartók vannak.

A harmadi terembe lépve a közepén van az 1. számmal jelzett korona-szekrény. Itt van III. Béla királyunknak és nejjének két halotti koronája, egy 6 águ korona és országalma s egy másik 8 águ, mely utóbbi valószínűleg Szent Margit koronája. Továbbá Constantinos Monomachos görög császárnak Nyitra-Iváncán talált koronája. E szekrény középpontját Boeckay István híres arany-koronája foglalja el, melyet 1605-ben Lala-Mehemed nagyvezér a szultán megbízásából adott át neki, hogy koronáztassa meg magát vele. A 2. sz. szekrényben billikomok, kupák serlegek vannak. A 3-ban van a 830 arany sulyu híres Pálffy-féle billikom, továbbá talpas eszszék, strucztójás-billikomok és poharak. A 4. számú szekrény a magyar ötvös művéség legremekőbb darabjait, a szemképrázató ékszereket foglalja magában. A 5. sz. ékszerszekrényben rendkívül díszes és értékes kerszettek vannak. A terem bal sarkában áll a kiállítás egyik legimpozansabb darabja az 1548-ban készült óriási Losonczy bortartó kancsó.

A negyedik teremben az 1. 2. és 3. sz. szekrényben asztali készletek vannak u. m. poharak, kannák, óriási méter magas serlegek, kancsók, kupák. Itt van még törökverő Eszterházy Lászlónak asztaldísz képező ezüst lovagszobra is. A 4. 5. 6. 7. és 10 sz. tárlókban és a 11. sz. szekrényben nagyobbára száz ötös művek vannak. A 8. és 9. sz. tárlókban ruhadíszek láthatók. E terem oldalán 12 régi módra felkantározott forgókkal díszített lőféj látható; alattuk rendkívül díszes régi nyergek, az oldalalokon pedig tesphemok fegyverekkel.

Az ötödik és utolsó terembe lépve meglep bennünket az a gazdagság és pompa, melyet őseink az asztali készletekben és lakhelyiségek feldíszítésében üttek. Az 1. sz. szekrényben s a két és 3. sz. tárlókban asztali készletek vannak. A 4. 5. és 6. fali szekrényekben kancsók, díszdobozok, asztalneműk, cassetek stb. láthatók. A 7 —13 sz. szekrények különféle apróbb és nagyobb házi dísz tárgyakat, esecsebecskéket, óriási ezüst tálakat stb. tartalmaznak. A 14. sz. szekrényben díszörök és románcozott tárgyak s a 15. szám alatt a falon vert ezüst képek vannak. Az oldalalokon kardok, pallósok, buzogányok, csatacsillagok és török, továbbá régi hadizászlók láthatók. A 18. sz. tárlóban erdélyi zománc művek. A 19-ikben filigrán-ékszer. A 20 számú szekrényben összehasonlításul szolgáló chinai, indiai és török tárgyak vannak. E terem mentén felállított tárlókban nagyszámú fölötté érdekes régi zsebörök s arany, ezüst és drága kőszelenczék láthatók.

A kiállításnak illetően leírása azonban még csak megközelítőleg sem nyújt fogalmat annak, valóban mezes fényéről és gazdagságáról s részletes leírással és felvilágosítással a közelébe megjelenendő nagy katalógus fog szolgálni, addig pedig a kis katalógus adja meg a szükséges tájékoztást.

Vende Sóma.

CSARNOK.

Nagy-Enyed pusztulása 1704. Virágvasárnapján.

(Folytatás és vége.)

És most már térjünk vissza a gyászos emlékü „végre-hajtás” története elbeszélésének folytatására.

A bosszúló sereg Szászsebesből indulván ki s a császáriak hatalmában álló gyulafehérvári vár alatt vonulva el mintegy nagy részt magában rejtő nehéz, setét felleg, gyorsan közeledett a földszínéről eltörölendőnek ítélt szerencsétlen város Nagy-Enyed felé. Április 13-ának hajnalán meg is érkezett, s bevonulását a városba a „Szentkirály-uteza” felől azonnal meg is kezdette.

A polgárság a reája váró szomorú végzetnek hírért

már vette volt s a félénkebbek közül néhányan — értékesebb holmijokkal együtt — Torda és Toroczko felé el is menekültek.

A legnagyobb rész honn maradt s végzetének Istembe helyezett bizalommal nézett elibe. Előszedte, kitakarította fegyvereit s a legvégső esetre készen tartotta.

Értékesebb ingóságait a vár bástyaiban, a nagytemplom északi részén lévő segrestyékben, a várbeli lakók terjedelmes pinceiben helyezte el, részint az azon korban divó eljárás szerint földbe ásta be. A vár területére helyezték be a nők és gyermekek, valamint a korosabb férfi lakosok.

A fegyvert fogott rész a szintén fegyvert ragadt diáksággal egyesülve, eleintén a kollegium épülete előtt, a várral átellenben foglalt állást. Később a mint Tige csapatai a piacon, a vár ellen kezdetek állást foglalni az „Örhegy” oldalára, a szőlős kertekbe, közel a kollegium épületéhez vonultak vissza és várakoztak az események további fejlődésére.

Remélték, hogy Toroczka István — állítolag megígért segély csapatai az erősen szorongatott város megmentésére, ha az utolsó órában is, de megfogtak érkezni. Biztak ártatlanságuk érzetében, biztak nemileg Tige emberies érzületében is. Reményük hiu ábránd maradt. Tige emberies érzületében helyezett bizalmukban keservesen csalódtak.

Tige csapataival a városba a mint megérkezett, emberei az adott utasítás értelmében a rablást, gyújtást és gyilkolást azonnal elkezdték. A Szentkirály-utczában kitört tűz csakhamar az egész városon végig harapódzott. A hordák gyalázatos kötelmüknek derekasan tettek eleget. A város utcái rövid idő multával romokban állottak. Mit a szorgalmas munkásság és gondos takarékoság 45 év leforgása alatt itt építhetett, mind az egy pár órányi idő alatt megsemmisült. Reggeli 8 óra volt mikor „a végrehajtás” gyalázatos és szomorú emlékü munkája kezdetét vette s alig pár óra mulva épen csak a vár és a kollegium épületei állottak még.

A várba menekültek látván, hogy a város elpusztítására vonatkozó rendelet a legkönyörtlenebb módon végrehajtatik; meggyőződén, hogy a kurucz mentő csapatok megérkezésére hiában számítanak; s tudván, hogy a vár gyöngye falai a rendszeres ágyu ostromnak ellen állani nem képesek, egy küldöttségnek Tigéhez menesztését határozzák el, mely a várban levő ártatlan polgárok, nők és gyermekek részére töle kegyelemért esdekeljen.

A küldöttség Pápai Páriz Ferencz, Kolozsvári István fötanodai tanárok, Bajesi András, Csapai András ref. és Kremmer János luth. papok személyeiből volt összealkotva.

A küldöttség Tigét a piacon meg is találja, s szónoka, — az európai híri nyelvész — Pápai megrázó és megindító szónoklatának teljes erejével fejti fel Enyed polgárságának ártatlanságát s a vezér emberies érzületére hivatkozva a vár területén és a kollegium udvarán lévő részére kegyelemért esdekel. Tige hajthatlan marad. Pápai kérelmével szemben, folyton, vett utasítására hivatkozik.

Ekkor a várban levő épületek, a templomok és a torony fedele is lángba borulnak. Még csak a kollegium tanczeloakra használt épületei voltak a lángoktól megkímélve.

Hosszas esdeklés után Tige annyit mégis megenged, hogy a várba szorult menekülők vonulhassanak át a kollegium udvarára megígérvén, hogy ha magukat esendesen fogják viselni, ott bántadásuk nem lesz.

Ennyi kegyelem is csak a legutolsó perczben jött, mert a várban levők annak voltak már kitéve, hogy benn égjenek. Az átköltözködés, lázas, kétségbeesett sietséggel azonnal megtörténik, de menekülés itt sem volt. Tigének minden emberies érzületet levetkezett részeg hordái, úgy lehet a vezér tudta nélkül és akarata ellenére, csakhamar a kollegium udvarára is betörnek, itt is rabolni kezdenek s az épületet lángba borítják.

Ugy kell lenni, hogy mikor Tige a várban levőknek a kollegium udvarára való átköltözködést megengedte, ugyan akkor serege zömével a városból kivonult s csak az utó csapat és a rendetlen hordák barangoltak még a városban, ezek törtek a kollegium udvarán lévőkre, láttak hozzá a további rablás és gyilkoláshoz s adtak tüzet az épület fedelének. Mikor a közeli szőlős kertekben, az örhegy oldalán szerte zét magukat megvont fegyveres polgárok és deákok látták, hogy a kollegium udvarára menekült nők, gyermekek és tehetetlen aggok is meglettek rohanva, kiraboltságuk és legyilkoltságuk kezdetét vette, végelszántsággal, a minden emberies érzületet magáról levetkezett ellenségére rohannak. A közdelem a kollegium udvarán vette kezdetét, később kiterjedt a vár- és kollegium előtti térre. A még életben maradt nők és gyermekek nagy része a lángok közül és a harc szinteréről az örhegy felé menekül, a végeleseredés harezá pedig a küzdő felek között tovább tart. — Végre az ellenség folytonos harc között a kápolna dombja felé kezd meghátrálni, lassankint a városból kiszorittatik, végül megfutamodik. A deákok üldözve nyomon kísérik egész a Miriszlón tul lévő árok hidjáig, hol most a kollegium décei tanyája van. Itt a küzdelem fáradsalmaitól kimerülten a további üldözést abban

hagyják, az árok szélén megpihennek s emlékezetnek okáért két fűz gerundiumot a híd fölött jobbra és balra földbe szurnak. Állítólag ezekből nőtt később az a két óriási fűzfa, melyek az 50-es évek elein még léteztek.

A kollegium udvarán folyt gyilkolás és a nyílt harcban elesett polgárok és deákok számát 200-ra teszik. A deákok közül 10-en estek el, sebet kapott 5.

A város területe a vad ellenségtől még az napon teljesen megtisztult ugyan, de a megmenekült és kissé magához tért polgárság szemei előtt minő látvány tárult fel. A még imént virágzó kis város egy nagy romhalmaz vala; az utcák, vár és kollegium környéke telve halottakkal és sebesültekkel. Mit a munkás szorgalom 45 békés esztendő felforgása alatt e helyen összegyűjthetett és építhetett, mindaz egy pár óra alatt teljesen megsemmisült. A pusztulás képeinek rajzolására engedjük át a szót az akkori idősb ref. lelkipásztornak, az ősz Bajcsi Andrásnak, ki Dipsai Szabó István följegyzése szerint a pusztulás után megtartott első isteni tisztelet alkalmával a romlás képét eképp írja le:

„Igen megsomorodott szívvel és lélekkel emlékezvén Nagy-Enyed városa, és abban az időben élt eklesiák, arról az Istennek igaz ítéletéről melyel látogatta Isten ez hazát, soha elnem felejtendő, elégséges képen megemísratható romlást bocsátott vala, melyben tűz miatt az egész város porrá és hamuvá tétetett, a midőn szép kastélyunk temploma is tornyaival, három szép haranglával, a kerítésben lévő kamarákkal, azokban levő sok szép jókával, sok esztendőkre letett számtalan buzájával, hordó boraival, letételt pénzbeli sok költségeivel megemészte, kegyetlen fegyver miatt elhullottak, megölettek sok siratásra és jajgatásra méltó szép és jó reménységű ifju deákjaink, s városi becsületes ifjaink, közép- és öregrendű atyáink, némelyek pedig tűz által megégtek, sokan a füst mián megfulladtak. Kiknek szomorú romlásokon s s eseteken keserves sirás, jajgatás elhatott szintén a szomszéd falukba is, égő házaiknak füstével egybe.“

Az ősz lelki pásztor könnyeinek hullása között a szerencsétlen város pusztulásának ilyen képét adá.

A polgárságnak igen természetesen legelső gondja vala: halottjainak eltemetése. Alig volt család, melynek halottja, vagy sebesültje ne lett volna. Az elesett deákok együtt egy külön sírboltba temetettek el a kápolnában.⁴⁾

A kora tavaszi hideg időjárás miatt, a jóléthez szokott polgárság, elhamvadt lakainak úszkei között nem maradhatott. Temetés után kezébe vette hát a vándorbotot s a tanároknak és lelkeszeinek vezetése mellett; együtt a tanuló ifjúsággal Toroczóra vonult fel, melynek becsületes népe a szerencsétlen menekülteket a legszívesebben fogadta, hajlékkal és élelemmel kitelhetőleg ellátta s így hathatósan befolyt arra, hogy a földön futok végtelen keserve némi enyhületet nyerjen.

Az enyedi menekültek túlnyomó része a toroczóiak könnyörülő szívességét több hónapokig vette igénybe. Itt külön isteni tiszteleteket tartottak, halottjaik eltemetése körül saját lelki pásztoraik szolgáltak.⁵⁾ Csak az aratási idő megjöttével, tértek újra vissza romjaik közé s kezdtek hozzá a város újból kiépítésének nehéz és keserves munkájához.

Toroczóról az enyedi menekültekkel egyidőben a tanuló ifjúság is haza jött. Sátorokat vontak fejük fölébe. Ezekben folytak az előadások s adattak meg a nyári közvizsgák.

A Bethlen-főtanoda után, melynek könyvtára, muzeuma megsemmisült, számos épületei satb. elhamvadtak, legtöbbet a ref. egyház vesztette. — az egyebekben szenvedett károsodásairól nem szólva, elhamvadtak papi lakjai, temploma és a torony fedele. Három szép harangja megolvadt.

A megelevenítő vallásos buzgóság mindenek előtt az Ur házat sietett rendbe hozni, legalább annyira, hogy abban az isteni tiszteletek megtartathatók legyenek. A megolvadt harangok ércdarabjaiból egy kis harangot öntöttek s a rendes isteni tiszteletek tartását már a nyár elein elkezdették.

A nagytemplomban megtartott első isteni tisztelet alkalmával tett az enyedi közönség Bajcsi András lelkes ajánlata folytán 5 pontokból álló fogadásokat, melyeknek megtartására a hívek magukat Istenhez emelt esküvel és nevük aláírásával kötelezték.

Az 1-ső pont szintén Dipsei Szabó István följegyzése szerint így szólt: „Hogy azt a szomorú emlékezetű napot: Diem Dominicam Palmarum Esztendőnként em-

⁴⁾ Hogy ezen sírbolt a kápolna melyik pontján van biztosan nem tudjuk. A melyikről hittük, hogy az elhullott diákok sírboltja, arról bizonyított, hogy nem az. Az a Püspöki Péter családi sírboltja volt. 1876-ban mikor a sétatér rendezése alkalmával eme sírbolt feynyitott, én is voltam benne. Abban hat vagy hét koporsót találtunk. Ezek egyikében alsó-Fehérmegye egykori alispánja P. Péter hamvai nyugodtak, a többiekben családja tagjaié, mi mellett az a körülmény is bizonyít, hogy a koporsók egyikében női hulla is pihent. A kérdéses sírbolt is ott kell lenni valahol a Püspökié közelében. Az erre vonatkozó történelmi följegyzések és az egymásután jövő nemzedékek ajkán fennmaradt szájhagyományok egymással megegyező elbeszélései nem tévedhetnek.

⁵⁾ Egy azon korbeli följegyzés azt mondja, hogy némely enyedi családok, a kis bányavárosban el nem főrven a toroczói kórházakban lakóznak.

lékezetben tartjuk, azon a napon Solenniter az Isten ítéletének és esodálatos szabadításának hálaadással való emlegetésével, könyörgéssel és bűjtöléssel Istennek szolgálunk, az Urnak haragját engesztelni el nem mulasztjuk. Ezt pedig fogadjuk nemesak magunk személyünk iránt. hanem még a fiaink, s leányaink, sőt a mi maradékaink iránt nemzetségről-nemzetségre. Hogy pedig az időnek változása ebbeli fogadásunkat, se a mi gyermekeink se maradékainknak elméjéből el ne törölhessék: időről időre, esztendőről esztendőre, a Nemes Városnak Elöljárói, jó idején tartózzanak elméjekre adni, a t. tanítóknak, a kik is tartózzanak annak az innepnek megszentelése felől, azon a napon pedig innepelésnek okát előszámlálni, emlegetvén megkeseredett e városnak ilyen szörnyű romlását; hogy pedig még magot hagyott az Isten az ő házában. Istennek nagy alázatos szívvel megköszönni.“

Őseink eme esküvel megpecsételt fogadásának Enyeden ma már csak a calvinista egyház hívei tesznek eleget.

Az enyedi reformátusok templomában azon pusztulás óta minden Virágvasárnapján „Diem Dominicam Palmarum“ erre vonatkozó alkalmoszerű emlékbeszéd tartatik.

A gondviselés úgy akarta, hogy ilyen szomorú visszaemlékezésekre felhívó ünnepein 1849. január 8-ával az eddigi kettőről⁶⁾ háromra szaporodjanak fel.

Vajha az Ur atyai kegyelme Enyedet hasonló szomorú esetekről jövőre megóvna, melynek lakossága a koszorús költővel méltán sóhajthat fel eképen:

„Megbűnhődte már e nép a multat s jövendőt.“

Szilágyi Farkas.

Az alsófehérmegyei szabadelvűpárt t. tagjaihoz.

Méltóságos Zeyk József ur, a megyei szabadelvűpárt alelnöke, f. évi márczius hó 26-án a következő országgyűlési időszakra eszközzendő képviselői választások érdekében, az alsófehérmegyei szabadelvűpárt tagjait újabb alakulásra, s e végből folyó évi április hó 20-án d. e. 10 órakor a megyeház nagytermében tartandó értekezletre híván meg, miután megeshetik, hogy az e tárgyban kelt felhívás nem jutott minden érdekelt kezéhez, ez uton is felkérjük a t. választókat, hogy ezen gyűlésen mennél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

A gyűlés ez alkalommal fogja a párt tisztviselőit és központi választmányát megválasztani.

Nagy-Enyed, 1884. április hó 10-én.

A párt elnöksége.

VEGYES HIREK.

Lapunk t. előfizetőit és barátait kérjük szíves pártolásra, és előfizetési díjaiknak az elmúlt évnegyedre való beküldésére. Egyszersmind folyó április havával új előfizetést nyitunk: évnegyedre 1 frttal, félévre 2 frttal, s az év végeig: 3 frttal.

A piacszori br. Kemény István-féle házat kedvező feltételek alatt felajánlották a városnak megvásárlás végett. A gazdasági bizottság a tanácsnak e tárgyban tett előterjesztését elfogadta. Remélhetőleg a vásár meg fog kötetteni a képviselőtestület által s azután a pusztá kiépítését épület kiépítésével a város egyik nagy tere kiválóan emelkedni fog.

Halálozások. Bodó Ferenc nagyenyedi polgár neje szül. Bakti Mária folyó hó 11-én 46 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 13-án délután 4 órakor lesz. Nyugodjék csendesen. — V. Nagy Sándor tövisi birtokos, m. bizottsági tag, 66 éves korában f. hó 8-án Tövisen elhalt. Temetése f. hó 10-én volt. Béke poraira!

Sztupa Andor jól szervezett népszínmű-, dráma-, vigjáték- és operette színtársulatával városunkba érkezett és folyó hó 14-én, hétfőn megkezdte előadásait a „Tót leány“ című népszínművel. Ajánljuk közönségünk pártfogásába.

Gyulafehérvári hírek. Azon sok életrevaló intézmény létrehozása után, melyeket Novák polgármester meg tudott teremteni, nem kisebb tervvel foglalkozik, mint egy kórház létesítésével. A városnak van ugyan kórháza, de éppen olyan nyomoruságos, mint az oda ápolásra kerülők. Az apácák jól berendezett kórháza s az izraeliták ápodója elégtelenek. Alap ugyan még nincs, de a polgármester találékonysága s a gyulafehérvári polgárság nagyobb részének példászerű áldozatkészsége — ezt is megtalálja. — Váradi színtársulata, mely valóban szép pártolásban részesült, elhagyta immár Gyulafehérvárt; de a tapasztalt pártolás visszahozza még a szűkebben mérő vidékekről. — Budai K. szikvizgyártást, Zombori Sándor pedig téglagyártást rendeztek be.

⁶⁾ Az egyiket Enyednek 1658. szeptember 10-én a tatár hordák által történt fölégettetése és kirabolatás emlékére ünnepejük minden évben, Szent István király születése napjának évfordulóját közvetlenül megelőző vasárnapon.

Az erdélyi ev. ref. tanárok f. hó 17. 18 és 19-én Kolozsvárt értekezletet tartanak, mely alkalommal a Bethlen-főiskola két jeles tanára is felolvas; u. m. Váro Ferencz „Az 1883. XXX. törvény czikkéből“, s Szilágyi Gyula: „Latin nyelvű írásbeli dolgozatokról.“

Jégvihar és dörgés volt husvét szombatján, déli 12 óra után.

Szegesvárt Gr. Bethlen Gábor főispán elnöklete alatt alakult komlótermelő szövetség 65 tagból áll, kik már 80 holdon termelnek komlót. — A komló termelése megyénkben, mint br. Kemény G. csekelyi és gr. Busseul Henrik háportoni telepei mutatják, nem csak sikerül, hanem jól ki is fizeti magát. — Marosszékből szintén terjed a komló művelés.

Az ötvös mű kiállítás 50.000-en látogatták meg. Jövedelem: 20213 frt 49 krt tesz.

Ritka egyetértés. A königshtütei telekkönyvi hivatalban nemrég két férfi s egy nő jelent meg azon kijelentéssel, hogy az egyik férfi három márkáért átengedi hitestársát a másik, velők megjelent férfinak. Az egyezségi pontozatokat egy csapászkben ütötte nyélbe számukra ugyancsak három márkáért valami zugiró s az átengedést a telekkönyvbe forma szerint be akarták vezetetni. Sok fáradságba került, míg a férfakkal s az anyaggal el bírták hitetni, hogy ilyesmi lehetetlen, s hogy ha a férfi nejtől meg akar szabadulni, ez csak válópör által érhető el. Az asszonynak sehogy sem tetszett, hogy e férjesere — legalább egy évre, — nem történhetik meg s mindhárman zsörtölődve léptek vissza a koresmába, valószínűleg oly czélből, hogy a zugirótól a furcsa csereüzletre nézve újabb utbaigazításokat kérjenek.

Tiszteljétek a harisnyakötőket. Lücke straseburgi tanár szerint attól lehet tartanunk, hogy nyomukba majd görbe lábú nemzedék biczeg. Lücke ugyanis azon tapasztalatot szerző, hogy az u. n. karisnyatartók (vászonból vagy ruganyos szalagokból) melyekkel a harisnyát gyermekeknél a nadrághoz vagy alsó szoknyácskához szokták erősíteni, a térdüzet ferde képződését idézik elő. — Ennek megakadályozása végett Lücke tanár azt tanácsolja, hogy térjünk csak vissza gyermekeinknél a régi divatra, széles, kötött (és ne elastikus) harisnyakötőkhez. Ha ezeket — nem nagyon gyorsan — a térd fölött alkalmazzuk, nem kell félnünk az értorlódástól, mit a harisnyakötőknek szoktak felróni — harisnyatartók reklámasínálói

A leghosszabb szivar. Egy németországi fejedelem egy vadászünnepélyen a polgármestert szivarral kínálja meg. A polgármester örömeiben nem mer hozzányulni. Fejedelem: Fogadja csak el, polgármester ur, én nem szívok rossz szivarokat. — Polgármester: Főlség — a szivar — életemnek legszebb napja — szívn fogom — a míg csak élek!

Felhívás előfizetésre. Hoós János a dévai zll. tan. képezde zenetánára 14 eredeti népdalt szerzett Tompa Mihály költeményeire. A mű a lehető legcsinosabb kiállításban Táborzky és Parsch nemzeti zeneműkereskedők bizományában fog megjelenni. — Előfizetési ára 1 frt, bolti ára nagyobb lesz. Gyűjtőknek 5 példány után tiszteletpéldány adatik. — Az előfizetési pénzek legkésőbb május 10-ig szerzőhöz Dévára beküldendők.

Felhívás a hazai kereskedőkhöz. A „Magyar Kereskedők Lapja“ újévtől kezdve hetenkint vasárnap az eddiginél tetemesen nagyobb terjedelemmel, (1¹/₂—2 ív) gazdagabb és változatosabb tartalommal és díszesebben kiállítva jelenik meg, mint eddigéig. A lapnak e nagy költséget igénylő kiállítása azonban — a dolog természeténél fogva — csak úgy fedezhető, ha a szakközönség oly mérvben és oly számban lép előfizetői sorába, a mily mértékben igyekszik a szerkesztőség a lapot minél érdekesebbé, folyvást tanulságosabbá és hasznosabbá tenni. — Teljes bizalommal fordul azért lapunk a hazai kereskedőkhöz, legyenek szívesek lapunk ügyét folkarolni, reá nem csak előfizetni, hanem ismerőseik körében terjeszteni, szóval a „Magyar Kereskedők Lapja“ részére új pártolókat és előfizetőket szerezni. Hogy ezt részünkről is előmozdithassuk, kések vagyunk mindazoknak a kik lapunkkal közelebbről megismerkedve, hajlandók volnának előfizetőink sorába lépni, lapunkból néhány számot mutatványul teljesen ingyen küldeni. Előfizetések a kiadóhivatalba (Budapest, bálnány-utca 11.) czimezendők. Az előfizetési ár félévre 4 frt, három óra 2 frt A „Magyar Kereskedők Lapja“ szerkesztősége: Hunobay József, lapvezér. Kende Zsigmond, felelős szerkesztő.

Uj zenemű. Táborzky és Parsch zeneműkereskedésében megjelent: 1884. jogász csárdás, szerző Rácz Pali, ára 1 frt. — Megrendelhető Wokál János könyvkereskedésében Nagy-Enyeden.

Uj zenemű. Manner és Schleuning zeneműkereskedésében szegeden megjelent: „Komamasszony“ Makróczy János eredeti új népszínművének összes dalai, Somló-Vadnai Vilma urnó arczképével. 1. Mikor az oltárnál. 2. Hej nem oly sok. 3. Barna legény. 4. Be szomorú a tilinkóm. 5. Kereszt anyám. 6. Édes anyám. (Palóczi dal.) 7. Azért sem fogsz. 8. A cserhátú csárda. 9. Barna kis lány. 10. Huzzad cigány míg a hurod. 11. Neki adom magamat. 12. Miért ragyog. 13. Dinom-dánom. Zongorára és énekre alkalmazta Moór Manó. Ára 1 frt 50 kr. — Megrendelhető Wokál János könyvkereskedésében N.-Enyeden.

Piaci árjegyzék. Nagy-Enyed, 1884. április hó 10-dikéről Heetoliter tisztabuza 6 frt 75 kr. Rozs 5 frt. 50 kr. Elegybuza 5 frt 50 kr. Törökbuza 4 frt 25 kr. Zab 3 frt 30 kr. 100 klgm széna 4 frt 80 kr. 1 klgm marhahús 44 kr. 1 klgm disznóhús 48 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKAL JÁNOS.

Arverési hirdmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közlést tétetik, hogy kir. kinstár végrehajtható 145 frt 82 kr tőke ennek 6% kamata és 6 frt 40 kr költség követelése kielégítése végett végrehajtást szenvedő Popp Manvillának a gambuezi 52. sz. tjkvben A+ 1-3. rendszámú 805 frt 68 krra becsült fekvők mint fő-, és özvegy Popp Manvilláné szül. Czirka Maria és Kosztin Szimion Oniszia és Szia kiskorúaknak a gambuezi 110. sz. tjkvben A+ 1-12. rendsz. alatt 387 frt 42 krra becsült fekvőség, mint mellék jelzalogok, megállapított kikiáltási árban Gambuez község előjárásági helyiségében 1884. évi április hó 26-ikán délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozők kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbén az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Gambuez község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1883. december 30-án.

Szentpáli,
kir. aljbíró.

Arverési hirdmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közlést tétetik, hogy a kir. kinstár végrehajtható 58 frt 16 kr tőke, ennek 1880. nov. 30-tól járó 8% kamata és 5 forint 80 krajczár költség kielégítése végett végrehajtást szenvedők Krisán Antonie és neje Marián Todorikának az alsó-orbó 64 számú telekjegyzőkönyvben A+ 1. rendszám alatt foglalt fekvősége 334 frtban megállapított kiáltási árban Alsó-Orbó község előjárásági helyiségében 1884. évi április hó 23-án délelőtt 8 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozők kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbén az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Alsó-Orbó község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1884. jan. 29-én.

Szentpáli,
kir. aljbíró.

Arverési hirdmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közlést tétetik, hogy Stroja Juon végrehajtható 163 forint tőke, ennek 1880. 1-től járó 8% kamata és 12 frt 15 kr költség kielégítése végett végrehajtást szenvedők Pop Simion és neje Annának a felgyógyi 277. számú tjkönyvben A+ 1-12. és 14-23. rendszám alatt foglalt fekvőségei 491 frtban megállapított kikiáltási árban Felgyógy község előjárásági helyiségében 1884. évi április hó 26-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozők kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár első részletét vásárló az árverés jogerőre jutása után 15 nap alatt, a második részletet pedig ettől számított 15 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbén az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Felgyógy község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1884. jan. 30-án.

Szentpáli,
kir. aljbíró.

Arverési hirdmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közlést tétetik, hogy Strója Juon végrehajtható 29 frt 40 kr tőke és ennek 1866. február hó 12-től járó 4% kamata és 58 frt 99 kr költség követelése kielégítése végett végrehajtást szenvedők Zsimkán Tódora, Zsimkán Száva és Zsimkán Máriának a felgyógyi 42 számú telekjegyzőkönyvben A+ 1-11. rendszám alatt foglalt fekvőkből öket illető egy-egy negyedrészes jutalékai 1194 frtban megállapított kikiáltási árban Felgyógy község előjárásági helyiségében 1884. évi április hó 28-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozők kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez lefizetni.

A vételár első részletét pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 15 nap, a második részletet pedig attól számított 15 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbén az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Felgyógy község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1884. jan. hó 30-án.

Szentpáli,
kir. aljbíró.

Arverési hirdmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közlést tétetik, hogy a kir. kinstár végrehajtható 57 forint 36 krajczár tőke és ennek 1881. november 24-től járó 6% kamata és 4 forint 8 kr költség kielégítése végett végrehajtást szenvedők Vurra Joonnak a diódi I. rész 209. sz. tjkvben A+ 9-14. sz. alatt foglalt fekvőségei, — továbbá özv. Vurra Vasziliáné Pnja Paraszkiának a diódi I. rész 558. számú telekjegyzőkönyvben A+ 1. és 3-6. rendszám alatt foglalt fekvőségei összesen 866 forint 83 krajczárban megállapított kikiáltási árban Diód község előjárásági helyiségében 1884. évi április hó 29-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozők kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbén az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Csufud község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1884. január hó 30-án.

Szentpáli,
kir. aljbíró.

Haszonbéri hirdetés.

A Bethlen-főiskola részéről közhírré tétetik, hogy ennek tulajdonát képező és három a feleenyedi, egy pedig a muzinai határon fekvő lisztelő vízi malmi az 1884. év július 1-én kezdődőleg, akár egyenként, akár összesen **f. év május hava 15-én** a gazdasági irodába tartandó nyilvános árverés útján 3, esetleg 6 évre a legtöbbet ígérőnek bérbe adatni. Kikiáltási ár mind a négy malomért 3200 forint. Árverezni szándékozők kötelesek lesznek a kikiáltási összegnek 10%-kát készpénzben vagy börzeképes papirban bántapénzzel lefizetni. A haszonbéri feltételek a gazdasági irodába a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagy-Enyeden, 1884. év április hó 7-én.

1-3. Józsigazgatóság.

HIRDETMÉNY.

Abrudbánya rendezett tanácsu város 1882. évi május hó 31-én tartott képviselői közgyűlésében 11. j. k. szám alatt hozott határozatával a városon átvonuló Gyula-Fehérvár-Abrudbánya-Topánfalva törvényhatósági postaut újból kiközvetését és pedig:

- 1. a régi kövezet felbontását 1604 frt 52 kr,
- 2. a földmunkát . . . . . 1339 frt 53 kr,
- 3. a kövező munkát . . . . . 7512 frt 07 kr,

összesen 10456 frt 12 kr

költség összeggel engedélyezte. A felsorolt munkálatok foganatosításának biztosítása czéljából folyó évi **április hó 29-én** délelőtt 10 órakor kezdődőleg alólirott tanács irodájában a polgármester elnöke alatt szó- és írásbeli alánlati versenytárgyalás tartatik.

A költségvetés és építési feltételek alólirott tanácsnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők és ugyanott átvehetők a zárt ajánlati minták is.

Felhivatnak a vállalkozni szándékozők, miszerint a fenn kitett napon és órában a kikiáltási ár 5%-át tevő készpénz vagy ennek megfelelő óvadékképes értékpapirokból álló bántapénzzel ellátva a tanács irodájában személyesen jelenjenek meg, vagy pedig jogérvényes zárt ajánlataikat az 5%-től bántapénzek melléklésével nevezett tanácsához, az árlejtés megkezdésére kitűzött időig annyival inkább adják be, mivel későbbben érkezettek figyelemben nem vétetnek.

Abrudbánya, 1884. évi április 5-én.

A városi tanács:

Diószeghy Lajos,
polgármester.

Alapított 1847.

Hoff János
cs. kir. udvari maláta-gyógykészítmény gyáros
Budapest Bécs Graz

59-szer kitüntetve

Nyilvános gyógyjelentések Magyarországból!

Tek. ur! Ön kitűnő maláta-kivonati-egészségi sőre igen gyógyhatásos. Tíz havi nehéz betegségem óta pontosan használom, visszanyertem erőmet. Mellékelve küldök 14 frt 60 krt további 28 palaez maláta kivonati sőrét. Szeben, apr. 1882.
Tangl Vilma.

A napokban vett maláta-egészségi sőr és ezukorka küldemény egy érzem használni fog. Ezért szándékom ezen kitűnő szereket huzamosabban használni. Kérem ismét postautánvét mellett 28 palaez sört 15 frtért és 4 zacskó ezukort a 60 kr mielőbb küldeni. Kiváló tisztelettel
Lugos, 1884. február 10.

A közjó érdekében kinyilatkoztatom, hogy erős hurutot és köhögésem, mely ellen különféle szerek eredménytelenül használtam, a Hoff János-féle maláta-kivonati-egészségi sőrrel, melyet követően teljesen meggyógyult, minek folytán ezeket minden szenvedőnek a legjobban ajánlhatom. Budapest, 1878. ápril 6-án.
Csikász János, m. kir. honvéd-kapitány.

Kérem vasuton utánvét mellett 28 palaez kitűnő maláta kivonati-egészségi sőrét és 12 zacskó Hoff-féle mellezucorkát küldeni. — Tisztelettel
Balástelke, per Medgyes 1884. január 28-án.
Gróf Eugen Haller.

Miután az Ön HOFF JÁNOS-féle készítményeit régi idült s elhanyagolt tüdőhurut s emésztési gyengeségemnél a legjobb sikerrel használtam, ennél fogva felkérem Önt, számomra postautánvét mellett mielőbb sziveskedjék 16 palaez maláta-kivonati-egészségi sört, 2 palaez koncentrált maláta-kivonatot s 5 zacskó maláta-mellezucorkát megküldeni.
Csanád-Palota, 1884. február 22-én.
Dr. Wilhelm H. községi orvos.

Maláta-kivonati-egészségi sőr. — 1 üveg 60 kr. 11 üveg 6 frt.

Hoff concent. maláta-kivonata. Nagy üveg ft 1.12. Kis üveg 70 kr.

Hoff János cs. kir. udvari szállító, cs. kir. tanácsos.

Maláta-kivonati-egészségi sőr. — 1 üveg 60 kr. 11 üveg 6 frt.

Maláta-egészségi csokoládé.
Ára 1/4 ko. I. frt 1.30. II. 90. és III. frt -60 kr. 1/2 ko. I. frt 2.40. II. frt 1.60. III. 1 frt.

Budapest. Én elismerem, hogy feleségem, ki egész télen át retentő, majdnem fulasztó köhögésben szenvedett, az ön Hoff János-féle koncentrált maláta-kivonati-egészségi sőrrel teljesen elvezette és most teljesen egészséges van és jól érzi magát. Kérem sziveskedjen 6 üveg koncentrált maláta kivonatot 1 frt 12 krajczárjával küldeni.

Merschwitz István dob-utca 66.
Négy éven át szenvedtem súlyos mellfájásban, heves köhögéssel és gyakori kihányásokkal egybekötve, minek következtében hosszabb ideig ágyhoz kötve szerfölött elerőlenedtem is voltam, míg az ön gyógyhatásos, valódi Hoff János-féle maláta-kivonati-egészségi sőrrehez folyamodtam. Ezen erősítő és gyógyító Hoff-féle maláta-sőrrel 24 üveggel, a hozzá tartozó mell-maláta-czukorkákkal való elhasználása után teljesen meggyógyultam, mit is a szenvedők érdekében nyilvánosságra hozni kérek.
Bahner Ferenc Budapest, váci körút.

Igen tisztelt uram! Hónapok óta szenvedek gégegyulladásban s az eddig használt szerek nemcsak hogy nem használtak semmit, de bajom még inkább nőtt. Négy nap óta kísérlettem az ön maláta-kivonati-egészségi sőrét s naponta érzem javulásomat. Kérek egyszermind 28 palaez Hoff-féle maláta kivonati-egészségi sört utánvétellel küldeni.
Tisztelettel Koncz Ferenc ügyvéd, Rákos-Csabán, Pestmegye 1882. május 1.

Tekint. ur! Teljes egy évig sinlöttem fájdalmas gyomorhurutban és köhögésben, hasztalan volt minden gyógyszer, míg csak ön kitűnő Hoff János-féle maláta-készítményeit nem használtam; néhány hónapja, a köhögés tökéletesen megszűnt, étvagyam ismét megjött s egészségem az ön Hoff János-féle maláta-kivonati-egészségi sőr által tökéletesen helyreállt. Fogadja legforróbb köszönetemet. Egyidejűleg egy magyar nyelven írt köszönet-iratot mellékelek, sziveskedjék azt minél szélesebb körben elterjeszteni Mező-Kovácskúria.
Kérem kitűnő maláta-kivonati-egészségi sőrrel 10 frtért utánvétellel küldeni.
Krapina Töplitz, 1884. október 20-án.
Dr. Ritter v. Aigner, egészségügyi tanácsos.

Kérek 6 palaez maláta-sört és 3 font I. rendű csokoládét részemre küldeni. Nagymérvű búskomorságban szenvedek. A csokoládéból mintegy 40 fontot használtam már fel, mert engem igen jól táplál. Midőn 1881-ben személyesen látogattam meg az ön bécsi raktárát, már akkor is megdicsértem az ön készítményeit. És most 1884. január 5-én, gyógykezelő hírneves orvosom Dr. Leidesdorf tanár, udvari tanácsos az ön maláta-sörtét ajánlotta.
Sasd, (Magyarország) 1884. jan. 11-én.
Dr. Kugler Lipót, ker. orvos és Baranyamegye tiszteletbeli főorvosa.

Főraktár: WINKLER JÁNOS úrnál Nagy-Enyeden.

Nyomatott Wokál János gyorssajtóján Nagy-Enyeden.